

**MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA**

**CURRICULUMUL LA
ISTORIA ROMÂNILOR
ȘI UNIVERSALĂ**

**O NOUĂ VIZIUNE ASUPRA ÎNVĂȚĂRII ISTORIEI
Învățământ primar, gimnazial și liceal**

Prezentare succintă și accesibilă a proiectului Curriculumului 2026
Material de informare și consultare profesională

Chișinău, 2026

Ce s-a schimbat în noul curriculum la *Istoria românilor și universală*

Noul Curriculum la disciplina *Istoria românilor și universală* reafirmă rolul educației istorice în formarea unor cetățeni informați, responsabili și implicați.

Istoria nu înseamnă doar cunoașterea trecutului. Ea dezvoltă capacitatea de a pune întrebări, de a analiza critic informațiile, de a înțelege diversitatea experiențelor umane și de a lua decizii responsabile într-o societate democratică.

Prin studiul istoriei, elevii își construiesc identitatea, înțeleg patrimoniul cultural, apreciază valorile democratice și învață că libertatea, pacea și drepturile omului sunt rezultate ale unor procese istorice care trebuie cunoscute, înțelese și protejate.

Profesorul de istorie nu transmite doar informații despre trecut. El contribuie la formarea unor generații capabile să înțeleagă prezentul și să participe responsabil la construirea viitorului.

Ce se păstrează

- ✓ Se păstrează rolul central al disciplinei în formarea conștiinței istorice, a identității și a culturii democratice.
- ✓ Se păstrează abordarea integrată a istoriei locale, naționale și universale și raportarea trecutului la prezent.
- ✓ Se păstrează analiza surselor, cronologia, relațiile de cauzalitate, continuitate și schimbare ca repere fundamentale ale gândirii istorice.
- ✓ Se păstrează autonomia profesională a profesorului în selectarea metodelor, resurselor și produselor, cu respectarea rezultatelor și conținuturilor prevăzute.

Important de înțeles

Noul proiect nu înlocuiește rigoarea cunoașterii istorice cu activități izolate, proiecte sau produse digitale. Evenimentele, procesele, sursele și conceptele istorice rămân baza disciplinei, iar investigația, multiperspectivitatea, dimensiunile valorice și contextele actuale sunt utilizate pentru a face învățarea mai profundă, relevantă și transferabilă.

10 schimbări care definesc noul curriculum la disciplina *Istoria românilor și universală*

Noul Curriculum la disciplina *Istoria românilor și universală* propune o abordare modernă a educației istorice, păstrând rigoarea științifică a disciplinei și consolidând rolul acesteia în formarea unor cetățeni informați, responsabili și implicați.

1. Educația istorică dezvoltă gândirea istorică

Noul Curriculum deplasează accentul de la memorarea informațiilor către dezvoltarea capacității elevilor de a înțelege procesele istorice, de a analiza critic sursele și de a argumenta pe baza dovezilor.

Ce este nou?

Elevii sunt încurajați să investigheze, să compare perspective diferite și să formuleze propriile concluzii, utilizând metode specifice cercetării istorice.

Pentru profesor

Lecția pune accent pe întrebări relevante, analiză și reflecție, nu doar pe transmiterea informațiilor.

2. Curriculumul oferă un parcurs unitar de învățare

Pentru prima dată, disciplina este organizată într-un parcurs coerent, de la clasa a IV-a până la clasa a XII-a, ceea ce asigură continuitatea dezvoltării competențelor istorice.

Ce este nou?

Competențele, rezultatele învățării și conținuturile sunt corelate și progresive, adaptate fiecărui nivel de școlaritate.

Pentru profesor

Proiectarea didactică devine mai coerentă, iar legătura dintre ciclurile de învățământ este mai clară.

3. Alfabetizarea istorică începe din ciclul primar

În clasa a IV-a, elevii descoperă noțiunile fundamentale ale istoriei prin exemple apropiate de experiența lor: familie, comunitate, patrimoniu și surse istorice.

Ce este nou?

Accentul se mută de la prezentarea cronologică a unui volum mare de informații către formarea bazelor gândirii istorice.

Pentru elev

Istoria devine accesibilă, atractivă și conectată cu realitatea în care trăiește.

4. Conținuturile sunt reorganizate pentru o învățare mai profundă

Structura conținuturilor a fost revizuită pentru a asigura o progresie logică și pentru a crea spațiu destinat analizei, investigației și reflecției.

Ce este nou?

Se reduce supraîncărcarea informațională și se acordă mai mult timp activităților care dezvoltă competențele istorice.

Pentru profesor

Profesorul poate aprofunda procesele istorice și valorifica mai eficient metode active de învățare.

5. Istoria contribuie la formarea cetățeanului democratic

Curriculumul integrează explicit educația pentru drepturile omului, cultura democratică, participarea civică și respectul pentru diversitate.

Ce este nou?

Studierea istoriei devine un context pentru înțelegerea valorilor democratice și a responsabilității civice.

Pentru elev

Elevii înțeleg că drepturile și libertățile de astăzi sunt rezultatul unor evoluții istorice și al implicării oamenilor în viața societății.

6. Patrimoniul și memoria devin resurse autentice de învățare

Patrimoniul cultural și memoria comunităților sunt integrate în procesul educațional prin activități de explorare și investigare.

Ce este nou?

Elevii învață să valorifice monumente, muzee, documente și mărturii istorice ca surse de cunoaștere.

Pentru profesor

Activitățile pot fi conectate mai ușor cu realitatea locală și cu experiențele elevilor.

7. Alfabetizarea media și competențele digitale sunt integrate în studiul istoriei

Curriculumul promovează utilizarea critică a informațiilor și a resurselor digitale, inclusiv a instrumentelor bazate pe inteligență artificială.

Ce este nou?

Elevii învață să verifice credibilitatea surselor, să identifice dezinformarea și să utilizeze responsabil tehnologiile digitale.

Pentru elev

Se dezvoltă competențe esențiale pentru înțelegerea informației într-o societate digitală.

8. Învățarea se realizează prin investigație și colaborare

Activitățile de învățare valorifică analiza surselor, studiul de caz, dezbaterile, proiectele și cercetarea.

Ce este nou?

Elevii sunt implicați activ în procesul de construire a cunoașterii istorice.

Pentru profesor

Lecțiile devin mai interactive și mai apropiate de modul în care istoria este cercetată și interpretată.

9. Evaluarea urmărește progresul elevului

Evaluarea este orientată spre rezultatele învățării și valorifică produse diverse, relevante pentru competențele istorice.

Ce este nou?

Pe lângă verificarea cunoștințelor, sunt apreciate analiza surselor, argumentarea, proiectele și reflecția.

Pentru elev

Evaluarea oferă mai multe oportunități de a demonstra ceea ce știe și ceea ce poate realiza.

10. Istoria îi ajută pe elevi să înțeleagă lumea în care trăiesc

Noul Curriculum pune în valoare relația dintre trecut, prezent și viitor, încurajând elevii să utilizeze cunoașterea istorică pentru înțelegerea realităților contemporane.

Ce este nou?

Istoria este prezentată ca o disciplină relevantă pentru viața de zi cu zi, care sprijină formarea unei gândiri critice și a unei participări civice responsabile.

Cele zece idei prezentate definesc direcția de evoluție a educației istorice în Republica Moldova, oferind un cadru distinct pentru înțelegerea schimbărilor curriculare și pentru transformarea acestora în experiențe de învățare relevante și autentice pentru elevi.

CUM EVOLUEAZĂ ÎNVĂȚAREA ISTORIEI DE LA CLASA A IV-A LA CLASA A XII-A?

Un parcurs coerent pentru dezvoltarea competențelor istorice

Noul Curriculum proiectează învățarea istoriei ca un proces continuu și progresiv, în care fiecare etapă valorifică achizițiile anterioare și pregătește elevul pentru nivelul următor de înțelegere și interpretare a trecutului. De la primele contacte cu noțiunile de timp, spațiu și patrimoniu, elevii ajung treptat să investigheze procese istorice complexe, să analizeze critic sursele și să formuleze judecăți argumentate.

Progresul nu este determinat de cantitatea informațiilor memorate, ci de dezvoltarea competențelor istorice și de capacitatea elevului de a utiliza cunoașterea istorică pentru înțelegerea realităților contemporane.

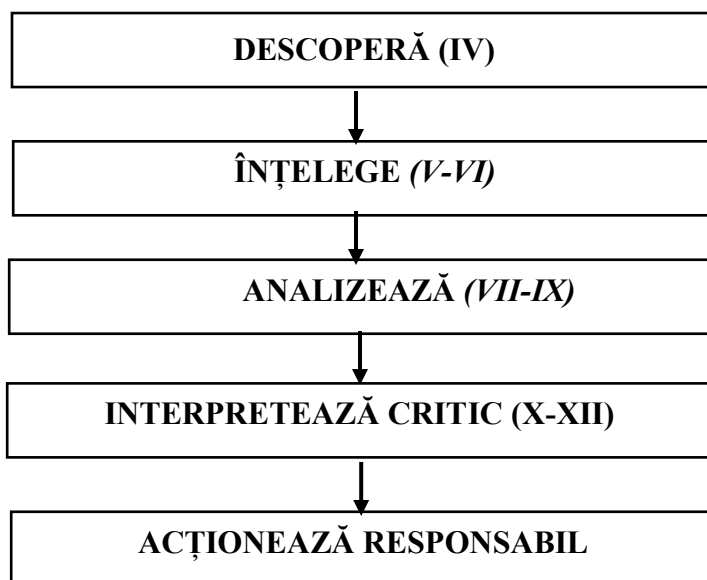
PARCURSUL DEZVOLTĂRII COMPETENȚELOR ISTORICE

Etapă de învățare	Accentul principal	Cum evoluează elevul
Clasa a IV-a	Descoperirea trecutului apropiat	Explorează timpul istoric, familia, comunitatea, patrimoniul și sursele istorice simple. Își formează primele reprezentări despre trecut și înțelege legătura dintre experiența personală și istorie.
Clasele V-VI	Înțelegerea evoluției societăților	Localizează evenimente în timp și spațiu, compară civilizații, identifică schimbări și continuități și utilizează surse istorice diverse pentru descriere și explicare.
Clasele VII-IX	Analiza proceselor istorice	Explică relațiile dintre cauze și consecințe, interpretează procese istorice complexe, compară perspective și argumentează utilizând dovezi istorice.
Clasele X-XII	Interpretarea critică și responsabilitatea civică	Evaluează critic sursele și interpretările istorice, analizează probleme istorice controversate, valorifică experiența trecutului pentru înțelegerea prezentului și manifestă responsabilitate civică și democratică.

CUM EVOLUEAZĂ GÂNDIREA ISTORICĂ?

Clasa a IV-a – Descoperă	Clasele V-VI – Înțelege
Elevul: ✓ observă și descrie; ✓ recunoaște surse istorice; ✓ identifică repere cronologice; ✓ explorează patrimoniul local; ✓ formulează întrebări despre trecut.	Elevul: ✓ explică evenimente și procese istorice; ✓ compară civilizații și moduri de viață; ✓ utilizează hărți și cronologii; ✓ interpretează surse istorice.
Clasele VII-IX – Analizează	Clasele X-XII – Interpretează critic
Elevul: ✓ stabilește relații de cauzalitate; ✓ identifică schimbări și continuități; ✓ compară interpretări istorice; ✓ argumentează pe baza dovezilor.	Elevul: ✓ investighează probleme istorice; ✓ evaluează credibilitatea surselor; ✓ formulează explicații argumentate; ✓ analizează relația dintre trecut, prezent și viitor; ✓ utilizează cunoașterea istorică în contexte civice și democratice.

Cum se dezvoltă competențele istorice?

Acest infografic reprezintă imaginea-sinteză a filozofiei noului Curriculum care include mai mult decât o simplă împărțire pe clase printr-o eșalonare a dezvoltării gândirii istorice și a competențelor necesare unui cetățean activ și responsabil, reprezentând principiile fundamentale ale noului Curriculum.

Ce înseamnă aceasta pentru profesor?

Profesorul proiectează învățarea ca un proces de dezvoltare continuă a competențelor istorice. Activitățile didactice sunt adaptate nivelului de dezvoltare al elevilor și urmăresc trecerea treptată de la observare și descriere la analiză, interpretare și argumentare.

Această abordare permite diferențierea activităților, valorificarea experiențelor elevilor și dezvoltarea unei învățări autentice, centrate pe investigarea trecutului.

Ce câștigă elevul?

La finalul învățământului liceal, absolventul:

- ✓ înțelege procesele istorice în context local, național și universal;
- ✓ analizează critic sursele și interpretările istorice;
- ✓ formulează judecăți argumentate pe baza dovezilor;
- ✓ valorifică patrimoniul cultural și memoria colectivă;
- ✓ înțelege relația dintre trecut, prezent și viitor;
- ✓ manifestă responsabilitate civică și respect pentru valorile democratice.

Fiecare etapă a învățării istoriei pregătește următoarea. Noul Curriculum nu urmărește acumularea treptată a unui volum mai mare de informații, ci dezvoltarea progresivă a competențelor care îi permit elevului să înțeleagă, să interpreteze și să utilizeze critic cunoașterea istorică.

CUM VA ARĂTA LECȚIA DE ISTORIE?

O lecție centrată pe înțelegerea trecutului și dezvoltarea competențelor istorice

Noul Curriculum propune o lecție de istorie în care cunoașterea faptelor și proceselor istorice rămâne esențială, dar este valorificată pentru dezvoltarea gândirii istorice, a spiritului critic și a responsabilității civice. Elevii nu sunt doar receptori ai informației, ci participanți activi la investigarea și interpretarea trecutului. Profesorul creează contexte de învățare în care elevii observă, analizează,

compară, argumentează și formulează concluzii pe baza dovezilor istorice, dezvoltând competențe care le permit să înțeleagă atât trecutul, cât și provocările societății contemporane.

Cum se reflectă noul Curriculum în activitatea didactică?

Veți observa mai des la lecție...	Contribuția la învățare
Întrebări istorice autentice	Elevii formulează ipoteze și caută răspunsuri argumentate.
Analiza surselor istorice	Învăță să distingă faptele de interpretări și să utilizeze dovezi.
Investigații și studii de caz	Înțeleg procesele istorice în contexte reale.
Dezbateri și argumentare	Își dezvoltă gândirea critică și capacitatea de comunicare.
Patrimoniul și istoria locală	Conectează trecutul cu experiența comunității.
Produse variate ale învățării	Demonstrează competențele prin modalități diferite.

Rolul profesorului

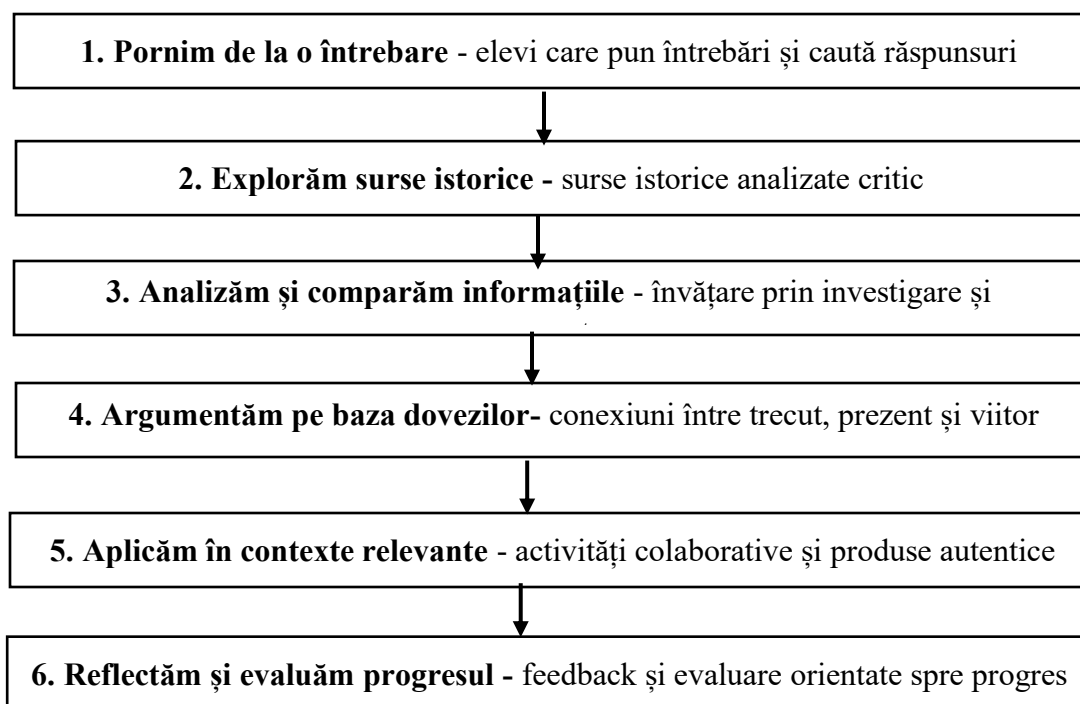
Profesorul organizează experiențe de învățare prin care elevii, formulează întrebări istorice relevante, investighează surse istorice diverse, analizează relațiile dintre cauze și consecințe, compară perspective și interpretări istorice, argumentează pe baza dovezilor, reflectează asupra semnificației trecutului pentru prezent.

Autonomia profesorului rămâne un principiu important al Curriculumului. Acesta selectează metodele, resursele și activitățile didactice în funcție de particularitățile elevilor și de contextul educațional.

Rolul elevului

În noul Curriculum, elevul participă activ la construirea cunoașterii istorice prin formulare de întrebări, investigarea și selectarea informațiilor, interpretarea surselor istorice, compararea diverselor perspective, formularea argumentelor bazate pe dovezi, precum și reflectarea asupra propriei învățări.

O lecție în spiritul noului Curriculum înseamnă:

Modelul prezentat oferă o reprezentare sintetică a organizării și desfășurării procesului de învățare în cadrul disciplinei *Istoria românilor și universală*. Acesta ilustrează relația dintre competențe, conținuturi, surse istorice, activități de învățare și evaluare, evidențiind caracterul flexibil al demersului didactic și posibilitatea adaptării acestuia la specificul fiecărei teme și al fiecărei clase. Cunoașterea trecutului rămâne fundamentul disciplinei, iar dezvoltarea competențelor istorice îi ajută pe elevi să înțeleagă lumea în care trăiesc și să participe responsabil la viața democratică.

Ce se schimbă în evaluare?

În cadrul lecției, evaluarea este integrată în procesul de învățare și urmărește progresul elevului. Profesorul utilizează dovezi variate ale învățării și oferă feedback pentru îmbunătățirea performanței.

Sunt valorificate: rezultatele învățării, produsele realizate de elevi, participarea la activități de investigare și argumentare, capacitatea de utilizare critică a surselor istorice.

POSIBILE ÎNTREBĂRI PRIVIND IMPLEMENTAREA NOULUI CURRICULUM

? Se schimbă scopul disciplinei?

💡 Nu.

Disciplina *Istoria românilor și universală* își păstrează misiunea de a contribui la formarea culturii istorice a elevilor și la înțelegerea evoluției societății.

Noul Curriculum consolidează această misiune prin accentul pus pe dezvoltarea competențelor istorice, a gândirii critice și a participării responsabile la viața democratică.

✚ De reținut

Se schimbă modul în care elevii învață istoria, nu importanța disciplinei.

? Se modifică rolul profesorului?

💡 Profesorul rămâne principalul proiectant al procesului educațional.

Curriculumul îi oferă o autonomie mai mare în alegerea strategiilor didactice, a resurselor și a modalităților de organizare a activităților de învățare.

Profesorul creează contexte în care elevii investighează, analizează și argumentează pe baza dovezilor istorice.

✚ De reținut

Curriculumul oferă repere. Profesorul decide cele mai potrivite modalități de implementare.

? Ce se schimbă la lecția de istorie?

💡 Lecția devine mai interactivă și mai centrată pe elev.

Elevii formulează întrebări, analizează surse istorice, compară perspective, argumentează, investighează și colaborează.

Profesorul organizează activități prin care cunoștințele istorice sunt valorificate pentru dezvoltarea competențelor.

✚ De reținut

Cunoașterea faptelor istorice rămâne esențială, dar este utilizată pentru dezvoltarea gândirii istorice.

? Cum se schimbă evaluarea?

Evaluarea urmărește progresul elevului și dezvoltarea competențelor istorice.

Pe lângă probele tradiționale, profesorul poate utiliza analiza surselor, studii de caz, proiecte, portofolii, prezentări, dezbateri, produse multimedia.

Feedbackul și reflecția asupra progresului devin componente importante ale evaluării.

De reținut

Evaluarea apreciază ceea ce elevul știe, înțelege și poate realiza în contexte autentice.

Cum pot fi utilizate resursele digitale și inteligența artificială?

 Tehnologiile digitale completează procesul de învățare și au scopul de a sprijini documentarea, analiza informațiilor, explorarea patrimoniului, realizarea unor produse digitale.

Profesorul ghidează elevii în utilizarea responsabilă și critică a acestor resurse.

De reținut

Inteligența artificială nu înlocuiește analiza istorică și judecata critică, ci poate deveni un instrument de sprijin în procesul de învățare.

Ce rol au patrimoniul și istoria locală?

Patrimoniul și memoria comunității sunt resurse autentice pentru învățare.

Vizitele la muzee, analiza monumentelor, explorarea documentelor locale și valorificarea istoriei comunității contribuie la apropierea elevilor de studiul istoriei și la dezvoltarea identității culturale.

De reținut

Istoria începe din comunitatea în care trăiește elevul.

Cum contribuie disciplina la formarea competențelor pentru viață?

 Studiarea istoriei dezvoltă competențe esențiale pentru viața într-o societate democratică. Elevii învață să analizeze critic informațiile, argumenteze pe baza dovezilor, respecte drepturile omului, aprecieze diversitatea, participe responsabil la viața comunității și să utilizeze responsabil informațiile și tehnologiile digitale.

De reținut

Istoria contribuie la formarea unui cetățean informat, responsabil și implicat.

Cum se reflectă educația pentru drepturile omului în lecțiile de istorie?

 Educația pentru drepturile omului este integrată în studiul proceselor și experiențelor istorice.

Elevii analizează evoluția drepturilor și libertăților fundamentale, înțeleg consecințele discriminării, conflictelor și regimurilor totalitare și reflectează asupra valorilor care stau la baza unei societăți democratice.

De reținut

Studiarea istoriei oferă contexte autentice pentru înțelegerea și respectarea drepturilor omului.

Cum contribuie istoria la dezvoltarea culturii democratice?

 Prin analiza experiențelor istorice, elevii înțeleg importanța democrației, a participării civice și a dialogului.

Activitățile de învățare încurajează exprimarea argumentată a opiniilor, respectul pentru perspective diferite și implicarea responsabilă în viața comunității.

De reținut

Istoria îi ajută pe elevi să înțeleagă că democrația se construiește prin participare, responsabilitate și respect reciproc.

Noul Curriculum la *Istoria românilor și universală* oferă un cadru flexibil pentru organizarea procesului educațional și încurajează valorificarea experienței profesionale a fiecărui cadru didactic. Creativitatea profesorului, adaptarea la particularitățile elevilor și utilizarea unor contexte autentice de învățare rămân elemente esențiale pentru o educație istorică de calitate.

Anexă. Tablou sintetic al elementelor de noutate și al schimbărilor curriculare

Coduri: N – nou introdus; R – reconceptualizat/restructurat; C – consolidat/extins; S – simplificat/reduc.

Nr.	Schimbarea	Cod	Esența
1.	Curriculum unitar IV-XII	N	Un singur document și progresie comună pentru toate nivelurile.
2.	Sistem CS-UC-RÎ	R	Patru competențe specifice comune și rezultate observabile pentru fiecare unitate de competență.
3.	Clasa a IV-a	N/R	Alfabetizare istorică, familie, comunitate, timp, spațiu și surse.
4.	Conținuturi gimnaziu/liceu	S/R	Esențializare, redistribuire și abordare problematiko-cronologică la liceu.
5.	Surse și produse autentice	C/R	Investigații, istorie orală, patrimoniu, podcasturi, expoziții, dezbateri.
6.	Valori și dimensiuni transversale	N/C	Valori proiectate, noile educații și teme cross-curriculare integrate explicit.
7.	Ateliere de competențe	N	Timp distinct pentru aplicare integrată, feedback și remediere.
8.	Evaluare autentică	R/C	Dovezi variate, criterii clare, feedback și urmărirea progresului.